

SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN/ NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN

REKENINGKUNDE V1

2021

PUNTE: 150

TYD: 2 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 13 bladsye, 'n formuleblad en 'n 9 bladsy-antwoordeboek.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

Lees die volgende instruksies aandagtig deur en volg dit noukeurig.

- 1. Beantwoord AL die vrae.
- 2. 'n Spesiale ANTWOORDEBOEK word verskaf waarin jy AL die vrae moet beantwoord.
- 3. Toon AL die bewerkings om deelpunte te verdien.
- 4. Jy mag 'n nieprogrammeerbare sakrekenaar gebruik.
- 5. Jy mag 'n donker potlood of blou/swart ink gebruik om die vrae te beantwoord.
- 6. Toon ALLE bewerkings tot EEN desimale punt, waar van toepassing.
- 7. Indien jy dit verkies, mag jy die Formuleblad met Finansiële Aanwysers wat aan die einde van hierdie vraestel aangeheg is, gebruik. Die gebruik van hierdie formuleblad is NIE verpligtend NIE.
- 8. Skryf netjies en leesbaar.
- 9. Gebruik die inligting in die tabel hieronder as 'n riglyn wanneer jy die vraestel beantwoord. Probeer om NIE daarvan af te wyk NIE.

VRAAG	ONDERWERP	PUNTE	MINUTE
1	Transaksie-ontleding en Ouditverslag	20	15
2	Staat van Omvattende Inkomste en Behoue-inkomste-nota	50	40
3	Finansiële Aanwysers en Kontantvloeistaat	35	30
Vertolking van Finansiële State en Korporatiewe Bestuur		45	35
TOTAAL		150	120

VRAAG 1: TRANSAKSIE-ONTLEDING EN OUDITVERSLAG

(20 punte; 15 minute)

- Kies die korrekte woord uit dié wat tussen hakies gegee word. Skryf slegs die 1.1 woord langs die vraagnommers (1.1.1 tot 1.1.3) in die ANTWOORDEBOEK neer.
 - 1.1.1 Die konsep van (beperkte/onbeperkte) aanspreeklikheid verseker dat aandeelhouers in geval van bankrotskap nie vir die skuld van die onderneming aanspreeklik is nie.

1.1.2 Wanneer finansiële state opgestel word, sal krediteure as handels- en ander (ontvangbare bedrae/betaalbare bedrae/ekwiteit) getoon word. (1)

1.1.3 Die aparte openbaarmaking van beduidende items, soos renteuitgawes, is 'n aanwending van die (omsigtigheids-/wesenlikheids-)-AARP-beginsel.

1.2 ROCK-STONE BPK.

GEVRA:

Ontleed die transaksies hieronder volgens die opskrifte in die tabel wat in die ANTWOORDEBOEK verskaf word.

- Dui rekening gedebiteer en rekening gekrediteer in die Algemene Grootboek aan en die effek op die rekeningkundige vergelyking. Dui 'n vermeerdering as +, 'n vermindering as - en geen effek nie as 0 aan. Verwys na die voorbeeld verskaf.
- Aanvaar dat die banksaldo te alle tye gunstig is.

Voorbeeld: Koop skryfbehoeftes op krediet, R3 200.

NR.	REKENING GEDEBITEER	REKENING GEKREDITEER	BEDRAG	В	E	L
bv.	Skryfbehoeftes	Krediteure- kontrole	3 200	0	ı	+

TRANSAKSIES:

- 1.2.1 Elektroniese fondsoordragte (EFO) van R136 000 in totaal is aan die aandeelhouers gemaak, wat die bedrag is wat aan die einde van die vorige finansiële jaar aan hulle verskuldig was.
- 1.2.2 Die maatskappy het R450 000 vir die uitreik van nuwe aandele ontvang.
- 1.2.3 Die inkomstebelastingaanslag vir die jaar is ontvang. inkomstebelastingbedrag, R338 200, het die voorlopige belastingbetalings wat gemaak is, oorskry.

Blaai om asseblief Kopiereg voorbehou

(9)

(1)

(1)

1.3 Onafhanklike ouditverslag:

Jy word voorsien van 'n uittreksel van die ouditverslag vir Rock-Stone Bpk. vir die finansiële jaar geëindig 28 Februarie 2021.

GEVRA:

- 1.3.1 Identifiseer die tipe ouditverslag wat die maatskappy ontvang het. Gee 'n rede vir jou antwoord. (2)
- 1.3.2 Verduidelik waarom die ouditeur verwys het na:
 - Bladsy 8 tot 23 (2)
 - Internasionale Finansiële Verslagdoeningstandaarde en die Maatskappywet van Suid-Afrika (2)
- 1.3.3 Noem enige TWEE ouditbewyse wat die ouditeure moontlik gebruik het. (2)

INLIGTING:

Uittreksel uit die ouditverslag:

Aan Aandeelhouers

Basis van Mening

Ons het ons oudit volgens internasionale ouditstandaarde uitgevoer.

Ons is onafhanklik van die maatskappy, soos van toepassing op die uitvoer van oudits, en met ander etiese vereistes volgens die professionele gedragskode. Die ouditbewyse wat ons bekom het, was voldoende en toepaslik.

Mening

Ons het die finansiële state, soos uiteengesit op bladsy 8 tot 23, geoudit. Dit bestaan uit die Staat van Omvattende Inkomste, Staat van Finansiële Posisie en die Kontantvloeistaat vir die jaar geëindig 28 Februarie 2021.

Na ons mening is die finansiële state, in alle wesenlike opsigte, 'n redelike voorstelling van die finansiële posisie van die onderneming soos vir die jaar toe geëindig, die finansiële prestasies en kontantvloei daarvan, in ooreenstemming met Internasionale Finansiële Verslagdoeningstandaarde en die vereistes van die Maatskappywet van Suid Afrika.

Perun en Balan Geregistreerde Ouditeure

30 Mei 2021

20

VRAAG 2: STAAT VAN OMVATTENDE INKOMSTE EN BEHOUE-INKOMSTE-NOTA (50 punte; 40 minute)

PEYPER BEPERK

Jy word voorsien van inligting oor die finansiële jaar geëindig 28 Februarie 2021.

GEVRA:

2.1 Verwys na Addisionele Inligting B(f).

Bereken die waarde van die eindvoorraad op 28 Februarie 2021 deur die geweegdegemiddelde-metode te gebruik.

2.2 Voltooi die Staat van Omvattende Inkomste (Inkomstestaat) vir die jaar geëindig 28 Februarie 2021.

Sommige van die vooraansuiweringsgetalle is reeds vir jou aangebring. (37)

(5)

2.3 Stel die Behoue-inkomste-nota op 28 Februarie 2021 op. (8)

INLIGTING:

A. Uittreksel uit die Vooraansuiweringsproefbalans op:

	28 Feb. 2021	29 Feb. 2020
Balansstaatrekeninge-afdeling	R	R
Gewone aandelekapitaal	13 650 000	14 650 000
Behoue inkomste	?	2 978 000
Lening: Wonder Bank	1 439 600	2 150 000
Voertuie	?	1 546 000
Toerusting	?	722 000
Opgehoopte waardevermindering op voertuie	?	858 000
Opgehoopte waardevermindering op toerusting	?	269 500
Handelsvoorraad	2 000 000	
Debiteurekontrole	382 000	
Voorsiening vir oninbare skulde	?	9 800
SAID (Inkomstebelasting)	520 000	
Nominalerekeninge-afdeling		
Verkope	?	
Koste van verkope	?	
Direkteursgelde	4 836 000	
Ouditfooie	497 200	
Advertensies	342 400	
Diverse uitgawes	88 000	
Handelsvoorraadtekort	?	
Oninbare skulde verhaal	5 800	
Huurinkomste	208 250	
Rente-inkomste (op vaste deposito)	?	
Salarisse en lone	6 425 000	
Waardevermindering (op voertuig verkoop)	41 250	
Verpakkingsmateriaal	45 800	
Wins op verkoop van voertuig	?	
Oninbare skulde	28 800	
Gewone aandeledividende	672 000	

B. Addisionele inligting:

- (a) Die winsopslag behaal, is 160% op kosprys. Die korrekte bruto wins is R14 881 600.
- (b) Verpakkingsmateriaal gebruik gedurende die finansiële jaar, is R39 700.
- (c) R9 750 is uit die insolvente boedel van 'n debiteur ontvang en geboekstaaf, wat 65 sent in die rand uitbetaal het. Die oorblywende bedrag moet afgeskryf word.
- (d) Suiwer die voorsiening vir oninbare skulde tot R9 350 aan.

(e) Een van die werknemers was met siekverlof en is uit die Salarisjoernaal vir Februarie 2021 gelaat. Haar salarisbesonderhede is soos volg:

BRUTO	AFTREKKINGS	NETTO	WERKGEWERS-
SALARIS		SALARIS	BYDRAE
?	30% van bruto salaris	R23 800	R4 500*

^{*}Werkgewersbydraes word teen die Salarisse-en-lone-rekening gedebiteer.

(f) Voorraadwaardasie:

Die besigheid verkoop sonbrille. Die rekenmeester het die eindvoorraadbedrag, wat in die Proefbalans aangedui word, foutief bereken. Die geweegdegemiddelde-metode moes gebruik gewees het. Dit moet reggestel word.

Die volgende besonderhede is van toepassing:

Voorraad sonbrille:

DATUM	EENHEDE	TOTALE WAARDE
1 Maart 2020	4 000	R2 433 000
28 Februarie 2021	2 400	?

• Aankope van sonbrille gedurende die finansiële jaar:

DATUM	EENHEDE	KOSPRYS PER EENHEID R	TOTALE AANKOPE R
31 Mei 2020	4 200	650	2 730 000
15 Oktober 2020	4 800	790	3 792 000
11 Februarie 2021	2 500	820	2 050 000
TOTAAL	11 500		8 572 000

(g) Die perseel word die afgelope vyf jaar verhuur. Die huur vir Maart 2021 is ontvang en geboekstaaf. As gevolg van die grendeltyd is die huur vir slegs drie maande van April tot Junie 2020 met 25% verminder.

(h) Lening: Wonder Bank

- Vaste maandelikse terugbetalings van R59 200 is gemaak en vir die finansiële jaar geëindig 28 Februarie 2021 geboekstaaf.
- Die leningstaat het 'n balans van R1 652 000 getoon.
- Maak voorsiening vir rente op lening gekapitaliseer.
- (i) 'n Ou afleweringsvoertuig is op 31 Desember 2020 vir R88 400 kontant verkoop. Dit is korrek geboekstaaf.

Besonderhede van die afleweringsvoertuig verkoop:

Kosprys	R198 000
Opgehoopte waardevermindering op datum van verkoop	R115 500

Maak soos volg voorsiening vir waardevermindering:

- Op voertuie teen 25% p.j. op kosprys
- Op toerusting: R90 500

(j) Die korrekte netto wins na belasting, ná alle aansuiwerings, is R1 342 080. Die inkomstebelastingkoers is 28% van die netto wins voor belasting. Rente-inkomste is die balanseersyfer.

(k) Aandele en finale dividende:

LET WEL: Die betrokke inskrywings is gedoen.

- 250 000 aandele is op 30 November 2020 teen R4,25 per aandeel teruggekoop.
- Op 28 Februarie 2021 het die gewone aandelekapitaal uit 3 412 500 aandele bestaan.
- 'n Finale dividend van 36 sent per aandeel is op 28 Februarie 2021 verklaar. Alle aandeelhouers op die register aan die einde van die finansiële jaar kwalifiseer vir finale dividende.

50

VRAAG 3: FINANSIËLE AANWYSERS EN KONTANTVLOEISTAAT (35 punte; 30 minute)

Die inligting het betrekking op Digital Giants Bpk. Die finansiële jaar eindig op 31 Maart.

GEVRA:

3.1 Bereken die volgende finansiële aanwysers vir die finansiële jaar geëindig 31 Maart 2021:

3.1.1	Skuld-ekwiteit-verhouding	(3)

3.1.2 Netto batewaarde per aandeel (3)

3.1.3 Dividenduitbetalingkoers (4)

3.1.4 Opbrengs op gemiddelde aandeelhouersbelang (OOAB) (4)

3.2 Voltooi die tabel in die ANTWOORDEBOEK vir die volgende items vir die 2021-Kontantyloeistaat. Dui in ELKE val aan of dit 'n invloei of 'n uitvloei van kontant is.

3.2.1 Verandering in ontvangbare bedrae (3)

3.2.2 Verandering in betaalbare bedrae (3)

3.3 Bereken die volgende syfers vir die 2021-Kontantvloeistaat:

> 3.3.1 Belasting betaal (4)

> 3.3.2 Dividende betaal (4)

> 3.3.3 Opbrengs uit verkoop van vaste bates (5)

> 3.3.4 Fondse gebruik vir die terugkoop van aandele (2)

INLIGTING:

Uittreksel uit die Staat van Omvattende Inkomste vir die jaar geëindig Α. 31 Maart 2021:

Waardevermindering:	R 785 000
Op voertuie	475 000
Op toerusting	310 000
Netto wins voor belasting	3 955 000
Inkomstebelasting	1 085 000
Netto wins na belasting	2 870 000

Uittreksel uit die Staat van Finansiële Posisie: В.

	31 Maart 2021 R	31 Maart 2020 R
Vaste bates teen drawaarde	8 865 000	8 878 000
Voorrade	585 700	391 200
Debiteurekontrole	418 000	390 000
Krediteurekontrole	520 000	359 200
Inkomste vooruit ontvang	16 000	0
SAID: Inkomstebelasting	354 000 (Kt.)	124 000 (Dt.)
Gewone aandeelhouersbelang	10 387 600	6 910 000
Gewone aandelekapitaal	7 280 000	5 950 000
Behoue inkomste	3 107 600	960 000
Verbandlening	2 450 000	2 800 000
Aandeelhouers vir dividende	262 400	210 000

C. Aandele:

- 700 000 aandele is reeds op 31 Maart 2020 uitgereik.
- 120 000 nuwe aandele is op 1 April 2020 teen R12,60 per aandeel uitgereik.
- 20 000 aandele is op 31 Maart 2021 vir 50% meer as die gemiddelde uitreikprys van R9,10 per aandeel teruggekoop. Hierdie aandele het vir finale dividende gekwalifiseer.

D. Dividende betaal/verklaar was soos volg vir die finansiële jaar:

	DATUM	DIVIDEND PER AANDEEL	BEDRAG
Interim	15 Augustus 2020	45 sent	R ?
Finaal	31 Maart 2021	32 sent	R262 400

E. Vaste bates:

- Aanbouings aan die gebou is gedurende die finansiële jaar teen 'n koste van R1 360 000 voltooi.
- Toerusting is gedurende die finansiële jaar teen drawaarde verkoop.
- Geen ander vaste bates is aangekoop of verkoop nie.

Uittreksel: Finansiële aanwysers:

	31 Maart 2021	31 Maart 2020
Skuld-ekwiteit-verhouding	?	0,4:1
Verdienste per aandeel (VPA)	350 sent	314 sent
Bedryfsverhouding	2,7:1	1,8:1

VRAAG 4: VERTOLKING VAN FINANSIËLE STATE EN KORPORATIEWE BESTUUR (45 punte; 35 minute)

4.1 Kies 'n beskrywing uit KOLOM B wat by die tipe direkteur in KOLOM A pas. Skryf slegs die letter (A–C) langs die vraagnommers (4.1.1 tot 4.1.3) in die ANTWOORDEBOEK neer, bv. 4.1.4 D.

	KOLOM A		KOLOM B
4.1.1	Uitvoerende direkteur	Α	lid van die direksie, maar nie vir
4.1.2	Misdadige direkteur		daaglikse bestuursfunksies verantwoordelik nie
4.1.3	Nie-uitvoerende direkteur	В	lid van die direksie wat ook bestuurs- verantwoordelikhede het
		С	skuldig bevind aan ernstige misdrywe

 (3×1) (3)

4.2 LIBRA BEPERK

Die onderneming dryf handel met rekenaarhardeware en -sagteware van internasionale maatskappye. Die inligting het betrekking op die afgelope twee finansiële jare, geëindig 30 April.

Anton Buys is die HUB en daar is vyf ander direkteure in die maatskappy.

GEVRA:

4.2.1 Verwys na Inligting A.

Die bedryfsverhouding en vuurproefverhouding toon dat die maatskappy se likiditeitsposisie oor die afgelope twee finansiële jare verswak het.

Identifiseer TWEE ander likiditeitsaanwysers wat ook toon dat die maatskappy in die toekoms waarskynlik ernstige likiditeitsprobleme sal hê. Verduidelik EEN punt in ELKE geval (met syfers).

(4)

4.2.2 Verwys na Inligting A en B.

Die maatskappy het die lening verhoog om die aankoop van addisionele eiendom in 'n nuwe voorstad te finansier. Hulle het gehoop dat dit die aanvraag na hulle produkte sou verbeter.

- Lewer kommentaar op hoe die verhoging in die lening die risiko en hefboom in 2021 beïnvloed het. Haal TWEE finansiële aanwysers aan. Noem EEN punt in ELKE geval (met syfers).
- Verduidelik of die besluit om addisionele eiendom aan te koop die gewenste uitwerking op die vraag na hierdie produk gehad het (met syfers).

4.2.3 Verduidelik waarom die publiek nie in die koop van die nuwe aandele, wat teen R6,00 per aandeel uitgereik is, belang gestel het nie. Haal DRIE finansiële aanwysers aan (aanwysers in VRAAG 4.2.2 genoem, uitgesluit). Noem EEN punt in ELKE geval (met syfers).

(3)

(9)

(6)

Verwys na Inligting A en D. 4.2.4

Baie aandeelhouers het by die AJV gekla dat die Vergoedingskomitee nalatig in die uitvoering van hulle pligte was en dat Anton Buys nie die geld wat aan hom as HUB betaal is, verdien het nie. Noem TWEE verskillende punte om hulle mening te regverdig. Haal syfers of finansiële aanwysers aan.

(4)

4.2.5 Verwys na Inligting A, B en C.

 Verduidelik waarom die ander direkteure ongelukkig was oor die prys waarteen die aandele by Anton Buys teruggekoop is. Noem TWEE punte. Haal finansiële aanwysers of syfers aan om ELKE punt te staaf.

(4)

Gee 'n berekening om te toon of die terugkoop van hierdie aandele Anton Buys se status as meerderheidsaandeelhouer beïnvloed het, of nie.

(3)

Verwys na Inligting E. 4.2.6

Verduidelik wat met goeie korporatiewe bestuur bedoel word en verduidelik waarom dit vir aandeelhouers belangrik is.

(3)

 Verduidelik 'n moontlike rede hoekom Anton Buys sê dat hy teen die voorstel deur Excellence Bpk. sal stem.

(2)

- Die ander direkteure voel dat Anton Buys sy posisie as HUB en meerderheidsaandeelhouer misbruik.
 - Verduidelik waarom jy met hulle saamstem.

(2)

(2)

Gee die direkteure raad oor hoe hulle dit moet hanteer.

INLIGTING:

Α. Finansiële aanwysers op 30 April:

	2021	2020
Winsopslag-% bereik	60%	75%
% bedryfsuitgawes op verkope	44,1%	32%
Solvensieverhouding	1,8:1	2,1:1
Skuld-ekwiteit-verhouding	0,7:1	0,2:1
Bedryfsverhouding	0,6:1	1,1:1
Vuurproefverhouding	0,3:1	0,8:1
Voorraadhoudingstydperk	78 dae	43 dae
Gemiddelde debiteure-invorderingsperiode	58,9 dae	32,6 dae
Gemiddelde krediteure-betalingsperiode	75,6 dae	63,6 dae
Verdienste per aandeel	54 sent	102 sent
Dividende per aandeel	25 sent	90 sent
Netto batewaarde per aandeel	732 sent	711 sent
Opbrengs op gemiddelde aandeelhouersekwiteit	4,9%	5,3%
Opbrengs op gemiddelde kapitaal aangewend	6,4%	9,1%

B. Addisionele inligting:

	2021	2020
Verkope	R8 976 000	R11 550 000
Markprys van aandele op aandelebeurs	580 sent	610 sent
Rentekoers op lenings	12%	12%
Rentekoers op vaste deposito	8%	8%

C. Aandelekapitaal en aandelebesit van Anton Buys:

	2021	2020
Getal gemagtigde aandele 5 000 000 aandel) aandele
Getal aandele reeds uitgereik	2 450 000	2 400 000
Getal aandele besit deur aandeelhouer, Anton Buys	1 240 000	1 270 000

- Die maatskappy het op 30 April 2020, reeds 2 400 000 aandele uitgereik.
- By die direkteursvergadering op 1 Mei 2020 is daar besluit om 30 000 aandele by die HUB, Anton Buys, teen R12,00 per aandeel terug te koop. Geeneen van die vyf ander direkteure het hierdie besluit ondersteun nie.
- 'n Verdere 80 000 aandele is op 30 Junie 2020 uitgereik. Die gelyste uitreikprys van die aankoop was aanvanklik R6,00 per aandeel. As gevolg van swak belangstelling deur die publiek teen hierdie prys het die direkteure ooreengekom om hierdie aandele teen R4,80 per aandeel te verkoop.

D. Direkteursgelde:

	2021	2020
Direkteursgelde aan HUB betaal	R2 900 000	R2 000 000
Totale gelde aan 5 ander direkteure betaal	R3 000 000	R3 000 000

E. Aanbod om onuitgereikte aandele te koop:

- Excellence Beperk is 'n gerespekteerde maatskappy met 'n reputasie vir **goeie korporatiewe bestuur**. Hulle het 'n aanbod gemaak om die oorblywende 2 550 000 aandele in hierdie maatskappy teen 'n prys wat beduidend hoër as die huidige markwaarde is, aan te koop.
- Anton Buys sê dat hy teen hierdie aanbod sal stem. Die ander direkteure voel baie sterk daaroor dat hierdie aanbod baie billik is. Hulle is ten gunste daarvan om die aanbod te aanvaar.

45

TOTAAL: 150

GRAAD 12 REKENINGKUNDE-FORMULEBLAD MET FINANSIËLE AANWYSERS				
Bruto wins x 100 Verkope 1	Bruto wins x 100 Koste van verkope 1			
Netto wins voor belasting x 100 Verkope 1	Netto wins na belasting x 100 Verkope 1			
<u>Bedryfsuitgawes</u> x <u>100</u> Verkope 1	Bedryfswins x 100 Verkope 1			
Totale bates : Totale laste	Bedryfsbates : Bedryfslaste			
(Bedryfsbates – Voorraad) : Bedryfslaste	Niebedryfslaste: Aandeelhouersbelang			
(Handel & ander ontvangbare bedrae + Kontant & kontantekwivalente): Bedryfslaste				
Gemiddelde handelsvoorraad x 365 Koste van verkope 1	Koste van verkope Gemiddelde handelsvoorraad			
<u>Gemiddelde debiteure</u> x <u>365</u> Kredietverkope 1	Gemiddelde krediteure x <u>365</u> Koste van verkope 1			
Netto inkomste na belasting x 100 Gemiddelde aandeelhouersbelang 1	Netto inkomste na belasting x 100 Getal uitgereikte aandele 1 (*Sien nota hieronder)			
Netto inkomste voor belasting + Rente op lenings x 100 Gemiddelde aandeelhouersbelang + Gemiddelde niebedryfslaste 1				
Aandeelhouersbelang x <u>100</u> Getal uitgereikte aandele 1	<u>Dividende vir die jaar</u> x <u>100</u> Getal uitgereikte aandele1			
<u>Tussentydse dividende</u> x <u>100</u> Getal uitgereikte aandele 1	<u>Finale dividende</u> x <u>100</u> Getal uitgereikte aandele 1			
<u>Dividende per aandeel</u> x <u>100</u> Verdienste per aandeel 1	Dividende vir die jaar x 100 Netto inkomste na belasting 1			
Totale vaste koste Verkoopprys per eenheid – Veranderlike koste per eenheid				
LET WEL:				

LET WEL:

^{*} In hierdie geval, indien daar gedurende 'n finansiële jaar 'n verandering in die aantal uitgereikte aandele is, word die geweegdegemiddelde-getal aandele in die praktyk gebruik.